

Ny teknik ska öka tryggheten för äldre

Låg IT-vana behöver inte vara något hinder för att ny teknik ska öka tryggheten för äldre. Det visar ett projekt i Norrbotten, där en grupp pensionärer fått använda en smartphone med inbyggt trygghetslarm och för kommunikation med sin familjeläkare.

– Det har gått över förväntan att få de äldre i testgruppen att ta till sig tekniken. Några hade inte ens använt mobiltelefon tidigare och var skeptiska innan vi började projektet, säger distriktsläkaren Malte Brännström, som varit medicinskt ansvarig för ett stort äldreomsorgsprojekt med EU-finansiering.

Totalt har 15 pensionärer testat tekniken under 2010 i samverkan mellan primärvården, hemtjänsten och Luleå tekniska universitet. Patienterna har varit minst 75 år, men trots begränsad IT-

Foto: Colourbox

Smartphone med inbyggt trygghetslarm ska öka tryggheten för äldre.

vana har det räckt med några få genomgångar för att ge dem kunskap om tekniken.

Nu utvidgas satsningen till ett försök med 400 patienter vid fyra vårdcentraler i Norrbotten.

– Hälften är diabetiker och

häften har hjärt-kärlsjukdomar. Merparten är förstås äldre patienter även om vi inte satt någon åldergräns, säger projektledaren Lennart Isaksson från Luleå tekniska universitet.

Den smartphone som används har ett mobilt trygghetslarm med en fallsensor som slår larm om någonting inträffar. Telefonen är utrustad med GPS för att klara snabba insatser vid ett larm.

Samtidigt har pensionärerna i försöksomgången fått utbildning i egenvård. Resultaten från medicinsk provtagning, exempelvis blodtryck och blodsocker, har rapporterats till vårdcentralen via smartphone. Patienter får också en signal som påminnelse att det är dags för medicinering.

– För oss i vården tror jag inte att det sparar tid. Jag ser det här framför allt som en service- och kvalitetsinsats

för äldre patienter. Tänk själv vad det kan betyda i form av högre livskvalitet om ett mobilt trygghetslarm är avgörande för att man vågar lämna bostaden och ta promenader, säger Malte Brännström, som är verksam vid Sandens vårdcentral i Boden.

En sak har varit helt vägledande för Malte Brännström under projektarbetet: ny teknik får absolut inte försämra kontakten mellan doktor och patient.

– Jag upplever snarare att kontakten stärkts genom det sätt som vi arbetat. Formerna är lite annorlunda, och det får vi nog vänja oss vid när andelen äldre ökar och patienten kanske behöver ta ett större ansvar för sin egen vård med stöd av täta kontakter med sin vårdcentral.

I IT-projektet inom äldreomsorgen samarbetar vården i Norrbotten med Tromsø i Nordnorge och Nordirland.

Fredrik Mårtensson

Ökat privat ägande och bättre tillgänglighet efter vårdvalet

223 nya vårdmottagningar har öppnats sedan vårdvalet infördes i primärvården. Andelen privata mottagningar har ökat, och restiden till annan valbar vårdcentral kortats. Det är dock osäkert om valmöjligheten utnyttjas.

Det framgår av Konkurrensverkets avslutande rapport »Uppföljning av vårdval i primärvården«.

Rapporten framhåller att etablering av nya vårdcentraler har »lyckats väl« och att möjligheten för den enskilde att välja vårdmottagning har ökat.

Antalet invånare som förut hade mer än 30 minuters bil-

resa till en annan mottagning än den närmaste har minskat med 44 000, en effekt som syns speciellt i Värmland och Västerbotten. Och en halv miljon fler har nu möjlighet att inom ett avstånd på fem minuter med bil välja på två mottagningar. Största förändringen har skett i Värmland, Västra Götaland och Jönköping.

Hur många som utnyttjar denna ökade valmöjlighet finns det dock inga siffror på. Undersökningar från enskilda landsting visar att endast en liten andel av invånarna byter vårdgivare. Och enligt rapporten visar flera internationella studier att intresset

bland invånare och patienter för att välja vårdgivare inom skattefinansierade hälso- och sjukvårdssystem är relativt begränsat.

Antalet vårdmottagningar har ökat med 223 till drygt 450 (augusti 2010), och andelen privata mottagningar har ökat från 28 till 37 procent. De 450 centralerna har omkring 220 ägare – en majoritet av ägarna drev en enda mottagning, och 5 procent av ägarna hade fler än fem vårdmottagningar. Störst i sammanhanget är Praktiker-tjänst, följt av Carema och Capio med 77, 33 respektive 30 vårdmottagningar inom primärvården. Tillsammans

äger dessa tre företag omkring en tredjedel av samtliga vårdmottagningar i privat regi.

Rapporten är den sista delen av tre och lämnades den 25 november 2010. Uppdraget har varit att utvärdera vårdvalsreformen för att se hur det påverkar konkurrensen och ger förutsättningar för fler vårdgivare inom hälso- och sjukvården.

Reformen innebär att alla landsting från 2010 måste ha ett vårdvalssystem som tillåter fri etablering, förutsatt att den nya vårdgivaren uppfyller landstingens krav.

Björn Enström